

Noty o Autorach

Krzysztof Brożek — dyplom lekarza (1966) i doktora (1971) uzyskał w Śląskiej Akademii Medycznej, specjalista medycyny ogólnej i społecznej. Pracował w ochronie zdrowia jako lekarz rejonowy, przemysłowy i szkolny. W 1987 roku zorganizował Zakład Historii Medycyny w Wydziale Lekarskim Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach, którym kierował do 2001 roku. Autor monografii *Polska służba medyczna w powstaniach śląskich* (1973), *Polskie Stowarzyszenie lekarskie 1805—1951* (2005) i ponad 300 artykułów w wydawnictwach książkowych i czasopismach na temat polskich środowisk lekarskich oraz ochrony zdrowia na Śląsku Górnym i Cieszyńskim, Zaolziu, w Zagłębiu Dąbrowskim, na Kresach Wschodnich i wśród Polonii. Był członkiem Zarządów Głównych w Warszawie Polskiego Towarzystwa Lekarskiego, Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny oraz Zarządu Polskiego Towarzystwa Medycyny Ogólnej i Rodzinnej w Lublinie. Członek honorowy Polskiego Towarzystwa Lekarskiego i Polskiego Towarzystwa Medycznego w Republice Czeskiej. Laureat Śląskiej Nagrody im. Juliusza Ligonia Stowarzyszenia „Civitas Christiana”, Medalu Doktora Med. Józefa Czajkowskiego Koła PTL w Sosnowcu oraz Medalu „Gloria Medicinae” Zarządu Głównego PTL, Honorowej Statuetki Towarzystwa Lekarskiego Częstochowskiego im. dr. Władysława Biegańskiego.

Berenika Dyczek — adiunkt w Instytucie Socjologii na Uniwersytecie Wrocławskim. Specjalizuje się w badaniach dotyczących socjologii kultury i sztuki. Ponadto interesuje się filozofią nauki i metodologią nauk społecznych. Jest autorką wielu artykułów opublikowanych w międzynarodowych czasopismach oraz monografii *Kapitał kulturowy i społeczny młodzieży na Śląsku Cieszyńskim* (2020).

Krzysztof Frysztacki — Professor Emeritus (Uniwersytet Jagielloński, Profesor z tytułem honorowym zwyczajnego), socjolog, zajmuje się od dawna też pracą

socjalną. Wiele lat spędził poza krajem, ale z Krakowem oraz Uniwersytetem Jagiellońskim jako niezmiennie dla niego fundamentalnymi środowiskowymi punktami odniesienia. Jest autorem (współautorem) kilkunastu książek monograficznych, także redaktorem (współredaktorem) kilkudziesięciu prac zbiorowych; oczywiście szeregu artykułów. Jego zainteresowania odznaczają się linią od socjologii miasta, przez socjologię problemów społecznych, ku historii i teorii pracy socjalnej. To znalazło również odzwierciedlenie w aktywności badawczej i wykładach na szeregu zagranicznych uczelni, głównie amerykańskich, takich jak University at Buffalo, Hunter College, Johns Hopkins University, George Washington University, Ohio State University. Wykonywał szereg zadań na rzecz polskiej społeczności akademickiej: przez lata kierował Instytutem Socjologii UJ, jak też m.in. był przewodniczącym zespołu ds. studiów socjologicznych w ramach Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej, członkiem Rady Narodowego Centrum Nauki pierwszej kadencji i przewodniczącym Komitetu Socjologii Polskiej Akademii Nauk z kolei przez dwie kadencje.

Stefan Gajda — od ponad 42 lat zawodowo związany z Oddziałem Polskiej Akademii Nauk w Katowicach. Współorganizator licznych konferencji naukowych, m.in. od ponad 20 lat zabrzańska konferencja z cyklu „Kultura Europy Środkowej” czy konferencja katowicka „Katowice w rocznicę uzyskania praw miejskich”. Prezes Górnośląskiego Oddziału Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, wieloletni członek Rady Krajowej Stowarzyszenia.

Karol Daniel Kadlubiec — prof. zw. dr hab. Urodzony w Karpętnej na zaolziańskim Śląsku Cieszyńskim, ukończył polską szkołę podstawową w Bystrzycy nad Olzą, polskie liceum w Czeskim Cieszynie, studiował slawistykę na Uniwersytecie Karola w Pradze, gdzie się doktoryzował i habilitował, drugą habilitację obronił na Uniwersytecie Warszawskim, tytuł profesora odebrał z rąk prezydenta Lecha Wałęsy. Jest autorem 18 samodzielnych publikacji i ponad 600 rozpraw i artykułów głównie z folklorystyki, antropologii kulturowej i dialektologii. Z jego inicjatywy powstała w Uniwersytecie Ostrawskim pierwsza samodzielna w RC Katedra Polonistyki i Folklorystyki oraz Instytut Badań Etnikum Polskiego, prowadzący interdyscyplinarne badania społeczności polskiej w RC. Szczególną uwagę poświęca Śląskowi Cieszyńskiemu jako regionowi transgranicznemu, gdzie zachodziły i nadal zachodzą ważne procesy językowo-kulturowe, społeczne i cywilizacyjne, których teoretyczne uogólnienia mają znaczenie uniwersalne. Jest laureatem wielu prestiżowych polskich nagród i odznaczeń.

Grażyna Kubica — profesorka nadzwyczajna w Zakładzie Antropologii Społecznej Instytutu Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prowadzi badania terenowe i archiwalne na swoim rodzimym Śląsku Cieszyńskim, a także interesuje się historią antropologii. Jest autorką książek: *Luteranie na Śląsku Cieszyńskim. Studium historyczno-socjologiczne* (1996); *Siostry Malinowskiego, czyli kobiety nowoczesne na początku XX wieku* (2006); *Śląskość i protestantyzm. Antropolo-*

giczne studia o Śląsku Cieszyńskim, proza, fotografia (2011); *Maria Czaplicka: pleć, szamanizm, rasa. Biografia antropologiczna* (2015, angielskie wydanie w the University of Nebraska Press, 2020); opracowania *Dziennika w ścisłym znaczeniu tego wyrazu* Bronisława Malinowskiego (2002), a także wielu innych tekstów naukowych i literackich oraz kilku wystaw fotograficznych. Angażuje się w projekty kobiecej historii mówionej na Ukrainie i Śląsku Cieszyńskim i jest współtwórczynią filmów: *Stacja kolejowa Krasne-Busk. Opowieści przesiedlonych kobiet* (2012); *Żywobyci przy granicy. Babski godki z obu stron Olzy* (2016); *Babski godki o robocie we werkach* (2016). Została uhonorowana m.in. Nagrodą Literacką im. Narcyzy Żmichowskiej, nagrodą Klio za książkę historyczną oraz nagrodą im. Kazimierza Dobrowolskiego.

Magdalena Lemańczyk — socjolożka, adiunkt w Zakładzie Studiów nad Niemcami w Instytucie Studiów Politycznych PAN; obszary badawcze: migranci w Niemczech, najnowsze stosunki polsko-niemieckie, mniejszość niemiecka w Polsce, jakościowe metody i techniki badań socjologicznych. Autorka i współautorka publikacji: *Mniejszość niemiecka na Pomorzu Gdańskim* (2016); *Die deutsche Minderheit als (Mehr-)Wert. Analysen aus der Woiwodschaft Oppeln* (2021). Executive Editor czasopisma naukowego International Sociological Association-RC 25 “Language, Discourse & Society”.

Janusz Mariański — emerytowany profesor socjologii religii i socjologii moralności Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, wykładowca w Wyższej Szkole Nauk Społecznych z siedzibą w Lublinie, współpracuje z Instytutem Statystyki Kościoła Katolickiego SAC, członek Komitetu Socjologii PAN i Zespołu ds. Dobrych Praktyk Akademickich przy Ministrze Nauki i Szkolnictwa Wyższego (w latach 2011—2014). W 2016 roku został powołany przez Prezesa Rady Ministrów Beatę Szydło w skład Zespołu do Spraw Nagród (kadencja w latach 2016—2018). Przedmiotem jego zainteresowań badawczych są socjologia moralności, socjologia religii i katolicka nauka społeczna. W 1997 roku otrzymał nagrodę Prezesa Rady Ministrów za wybitne osiągnięcia naukowe, w 2019 roku — doktorat *honoris causa* Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Jest autorem około 1500 artykułów naukowych i popularno-naukowych oraz 70 książek, m.in. *Młodzież między tradycją i ponowoczesnością. Wartości moralne w świadomości maturzystów* (1995); *Kościół katolicki w społeczeństwie obywatelskim* (1998); *Kryzys moralny czy transformacja wartości? Studium socjologiczne* (2001); *Socjologia moralności* (2006); *Kościół katolicki w Polsce w przestrzeni życia publicznego. Studium socjologiczne* (2013); *Podstawowe pojęcia socjologii religii w eksplikacji ks. Janusza Mariańskiego. Opracował i wyboru dokonał Marek Marczewski* (2013); *Sekularyzacja, desekularyzacja i nowa duchowość. Studium socjologiczne* (2013); *Sens życia, wartości, religia. Studium socjologiczne* (2013); *Megatrendy religijne w społeczeństwach ponowoczesnych. Studium socjologiczne* (2016); *Godność ludzka — wartość ocalone? Studium socjopedagogiczne* (2017); *Kondycja religijna i moralna młodzieży szkół średnich w latach 1988—1998—2005—2007* (2018). W 2015 roku ukazał się

w Wydawnictwie NOMOS pod jego redakcją *Leksykon Socjologii Moralności. Podstawy — teorie — badania — perspektywy* (2015), w 2020 roku opublikowano książkę *Wokół życia i dzieła Księdza Janusza Mariańskiego. Biografia z socjologią w tle (1940—2020)*, pod redakcją Stanisława Fela i Mariusza Zemło (2020).

Roman Matykowski — dr hab., prof. UAM (emerytowany), do 2020 roku był kierownikiem Zakładu Geografii Społecznej na Wydziale Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jego zainteresowania badawcze koncentrują się wokół zagadnień związanych z geografią społeczną, w tym w m.in. z problematyką funkcjonowania regionów i regionalizmu. Wiele publikacji poświęcił także tematyce z zakresu geografii elektoralfnej oraz tematyce powiązań obszarów przygranicznych w perspektywie geograficznej.

Rafał Muster — socjolog, od 2005 roku pracuje w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Śląskiego, od 2018 roku jako Zastępca Dyrektora ds. Nauki. W latach 2000—2004 był zatrudniony w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tychach (początkowo jako pośrednik pracy, później jako kierownik Działu Pośrednictwa Pracy). Habilitację uzyskał w 2016 roku na podstawie cyklu publikacji pt. *Procesy zachodzące na rynku pracy — ze szczególnym uwzględnieniem województwa śląskiego. Diagnoza kategorii defaworyzowanych na rynku pracy*. Koordynator i uczestnik licznych projektów badawczych obejmujących analizy procesów zachodzących na lokalnych i regionalnych rynkach pracy. W latach 2009—2010 ekspert przy Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Katowicach w projekcie monitorowania regionalnego rynku pracy. Autor 7 opublikowanych raportów na temat badań rynku pracy oraz ponad 100 artykułów dotyczących rynku pracy i zagadnień związanych z zarządzaniem zasobami ludzkimi. Uczestnik licznych konferencji — zarówno na szczeblu krajowym, jak i międzynarodowym. W latach 2011—2018 pełnił funkcję sekretarza Komisji Studiów nad Przyszłością Górnego Śląska Polskiej Akademii Nauk, członek Polskiego Towarzystwa Socjologicznego.

Teresa Soldra-Gwiżdż — dr hab., prof. UO, socjolog, absolwentka socjologii UJ, doktoryzowała się i habilitowała na Uniwersytecie Jagiellońskim. Po studiach podjęła pracę w Instytucie Śląskim w Opolu, a następnie w Uniwersytecie Opolskim. Tematyka związana ze Śląskiem stanowi wiodący obszar jej zainteresowań. Z tego zakresu opublikowała wiele prac naukowych m.in. monografie: *Między rzeczywistością lokalną i regionalną. Wybrane instytucje społeczne Śląska Opolskiego* (1997); *Socjologia wobec Śląska — jedność czy wielość?* (2010) oraz *Lokalne, regionalne czy globalne? Problemy społeczne Śląska Opolskiego: kryzys demograficzny, migracje, rynek pracy* (2019). Interesuje się także problemami młodzieży, socjologią stosunków etnicznych, problemami społecznymi oraz rynkiem pracy. Koordynator i kierownik wielu projektów badawczych. W latach 2007—2012 sprawowała funkcję dyrektora Państwowego Instytutu Naukowego-Instytutu Śląskiego w Opolu.

Katarzyna Szkaradnik — (ur. 1987) literaturoznawczyni i kulturoznawczyni, redaktorka tekstów, w tym edycji źródłowych. Opracowała m.in. *Zmieszany zapach książek i jabłek. Wybór korespondencji Jana Wantuły z lat 1899—1953* (nominowany do finału konkursu Książka Historyczna Roku) oraz *„W atmosferze ksiąg, gór i bliskich dusz”*. *Wybór korespondencji Józefa Pilcha z lat 1936—1995*. Otrzymała III nagrodę w XIV konkursie Narodowego Centrum Kultury na pracę doktorską. Publikowała w „Pamiętniku Literackim”, „Czasie Kultury”, „Kulturze i Społeczeństwie”, „Przeglądzie Kulturoznawczym”, od 2011 roku pisze recenzje do „artPAPIERu”. Interesuje się antropologią literatury, hermeneutyką oraz kulturą i przeszłością Śląska Cieszyńskiego.

Józef Szymeczek — doktor nauk humanistycznych w zakresie historii oraz doktor teologii ewangelickiej, kierownik Centrum Studiów Tożsamości i Kultury Regionalnej, pracownik Katedry Wychowania Obywatelskiego Fakultetu Pedagogicznego Uniwersytetu Ostrawskiego. Historyk, którego zainteresowania badawcze koncentrują się wokół zagadnień protestantyzmu śląskiego oraz dziejów mniejszości polskiej w Republice Czeskiej. Autor pięciu książek i licznych opracowań z tego zakresu.

Ondrej Štefaňak — (ur. 1979) profesor socjologii na Uniwersytecie Konstantyna Filozofa w Nitrze (Słowacja). Magisterium z teologii uzyskał na Katolickim Uniwersytecie w Ružomberku (2004), doktorat z socjologii na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II (2008), gdzie kilka lat później uzyskał również habilitację (2015). Jest autorem 20 monografii oraz około 150 artykułów naukowych, przede wszystkim w dziedzinie socjologii religii oraz socjologii moralności. Działa w Radach Naukowych kilku słowackich i zagranicznych czasopism. Jest członkiem Słowackiego Towarzystwa Socjologicznego przy Słowackiej Akademii Nauk, członkiem Komisji ds. Stosunków Polsko-Czeskich i Polsko-Słowackich przy Polskiej Akademii Nauk, ekspertem Słowackiej Agencji Akredytacyjnej ds. Szkolnictwa Wyższego oraz członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Badań nad Religią w Europie Środkowo-Wschodniej (ISORECEA).

Danuta Walczak-Duraj — prof. zw. dr hab., socjolog, zatrudniona na Uniwersytecie Łódzkim. Prowadzi badania w zakresie socjologii pracy, gospodarki, moralności i polityki. Do 2017 roku kierownik Katedry Socjologii Polityki i Moralności, członek Senatu UŁ przez dwie kadencje, kierownik studiów doktoranckich w zakresie socjologii na UŁ. Ekspert Uczelnianej Komisji Akredytacyjnej (UKA) dla kierunku socjologia; przez ponad 20 lat redaktor naczelna „Humanizacji Pracy”; redaktor tematyczna „Władzy Sądzenia” — elektronicznego czasopisma KSPiM; członek Komitetu Redakcyjnego „Annales. Etyka w życiu gospodarczym”; członek Rady Programowej czasopisma bułgarskiego „Science — Education — Culture”; członek Rady Naukowej „Folia Sociologica”; Członek Rady Programowej „Dyskursy o Kulturze”; stały członek zespołu recenzentów w czasopismach socjologicznych: „Forum Socjologiczne”, „Górnośląskie Studia Socjologiczne” i „Rocznik Lubuski”;

członek Zarządu Stowarzyszenia Absolwentów Ekonomicznego i Socjologicznego Ośrodka Akademickiego. Pełniła m.in. funkcję dziekana Wydziału Politologii i Stosunków Międzynarodowych w Szkole Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku oraz przez dwie kadencje funkcję prodziekana ds. programowo-organizacyjnych na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym UŁ. Wypromowała 20 doktorów i ponad 250 magistrów i licencjatów. Jest autorką i współautorką kilkunastu książek, w tym 5 w języku angielskim, autorką ponad 300 artykułów i rozdziałów w pracach zbiorowych oraz innych publikacji, w tym ponad 15 raportów, m.in. na użytek praktyki gospodarczej.

Łukasz Wróblewski — dr hab. inż., prof. AWSB, doktor habilitowany w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości. Kierownik Katedry Zarządzania i Inżynierii Produkcji (Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej) w Wydziale Zamiejscowym w Cieszynie. Od 2015 roku kieruje zespołem prowadzącym badania dotyczące m.in. uwarunkowań kształtowania relacji na polsko-czeskim transgranicznym rynku usług kultury. Od 2016 roku jest polskim sprawozdawcą przy Arts Management Network w Weimarze, a od 2018 roku członkiem The European network on cultural management and policy z siedzibą w Brukseli. Redaktor naczelny czasopisma naukowego „Cultural Management: Science and Education” (Scopus) wydawanego w Berlinie. Zastępca redaktora naczelnego czasopisma naukowego „Forum Scientiae Oeconomia” (Scopus). Autor ponad 100 publikacji naukowych (w tym 5 książek) w języku polskim, czeskim oraz angielskim podejmujących tematykę zarządzania w kulturze. Członek Komisji ds. stosunków polsko-czeskich oraz polsko-słowackich PAN, Wiceprezes Oddziału TNOiK w Dąbrowie Górniczej. Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Contemporary Problems of Management and Marketing in the Institutions of Culture” odbywającej się cyklicznie w Cieszynie i Czeskim Cieszynie.

Radosław Zenderowski — prof. dr hab., politolog i socjolog; kierownik Katedry Stosunków Międzynarodowych i Studiów Europejskich Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UKSW w Warszawie. W latach 2012—2019 dyrektor Instytutu Politologii UKSW, od 2019 roku dyrektor Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UKSW. Członek Rady Naukowej Polskiego Towarzystwa Studiów Europejskich, członek prezydium Komitetu Nauk Politycznych Polskiej Akademii Nauk. Współzałożyciel i członek zarządu Fundacji Collegium Interethnicum. Zajmuje się badawczo problematyką: stosunków międzynarodowych w Europie Środkowo-Wschodniej; relacji pomiędzy polityką a religią (zwłaszcza nacjonalizmem i etnicznością a religią); przemian funkcji i znaczeń granic i pograniczy w Europie Środkowej (w tym w odniesieniu do miast podzielonych granicami państwowymi); przemian polityk etnicznych państw Europy Środkowo-Wschodniej.